

НАЦІОНАЛЬНА ЛІКАРСЬКА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ

Мороз С. Г.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Інтеграція України до світового співтовариства, глобалізаційні процеси в економіці, низька соціально-економічна ефективність використання ресурсів охорони здоров'я та фармацевтичної галузі, незадовільний стан системи охорони здоров'я та забезпечення населення лікарськими засобами зумовлюють необхідність проведення суттєвих змін у фармації, зокрема у напрямку гармонізації національного законодавства з вимогами Європейського Союзу, подальшої розробки нормативно-правової бази, що регулює фармацевтичну діяльність, а також створення Національної лікарської (фармацевтичної) політики НЛ(Ф)П).

Метою дослідження є висвітлення сутності НЛ(Ф)П, сучасного стану її формування в Україні та перспектив подальшого розвитку. У процесі дослідження використовувалися **методи** аналізу та синтезу, історичний та емпіричний методи.

Основний матеріал дослідження. НЛ(Ф)П представляє собою з одного боку стратегію розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я, а з іншого – документ, в якому держава визначає цілі фармацевтичної галузі щодо забезпечення населення лікарськими засобами (ЛЗ). НЛ(Ф)П створює загальні правила і координує діяльність різних структур, залучених до фармацевтичного сектору: державних і приватних організацій, контролюючих органів, інвесторів та інших зацікавлених сторін. НЛ(Ф)П носить рекомендаційний, а не нормативно-правовий характер і розробляється на підставі рекомендацій ВООЗ. Основною метою її є узгодження пошуку, виробництва і розподілу ЛЗ із реальними потребами та можливостями національної системи охорони здоров'я.

Відповідно до рекомендацій ВООЗ НЛ(Ф)П має єдині та чітко визначені цілі: забезпечення доступності, якості ЛЗ та їх раціональне використання. Визначення цілей, пріоритетів та стратегій НЛП залежить від рівня соціально-економічного розвитку держави та стану ресурсів, культурних та історичних особливостей, політичних і соціальних цінностей. Дуже важливо, щоб цілі та завдання НЛ(Ф)П були чітко сформульовані та зрозумілі всім учасникам: як суспільству, державним органам, так і медичним й фармацевтичним організаціям.

Для виконання зазначених цілей мають застосовуватися такі інструменти: регулювання ціноутворення на ЛЗ; їх закупівель госпітальним сектором, що фінансуються за рахунок бюджетів усіх рівнів; стандартизація та сертифікація на всіх стадіях обігу ЛЗ; податкова і митна політика; інвестиційна та інноваційна політика; політика у сферах підготовки професійних кадрів та фармацевтичної інформації та реклами.

Нині в Україні відбувається етап становлення та формування НЛ(Ф)П. Основним кроком у цьому напрямку слід вважати прийняття Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011–2020 роки, яка розроблена ВООЗ. Даний документ має на меті перевести всі відносини, що виникають при здійсненні фармацевтичної діяльності, у контрольований, адресний, з чітко визначеним суб'єктним складом та чітким розмежуванням прав, обов'язків і відповідальності учасників, у сферу дії господарсько-правових засобів державного регулювання з врахуванням реально функціонуючих господарських відносин та соціальної специфіки їх реалізації.

Концепцією визначено основні пріоритетні напрямки та завдання, реалізація яких забезпечить виконання поставленої мети: оптимізація системи управління фармацевтичного сектору; постійне оновлення Національного переліку основних ЛЗ та Державного формуляра відповідно до рекомендацій ВООЗ; моніторинг забезпечення населення ЛЗ; розвиток формулярної системи; здійснення заходів щодо імпортозаміщення основних ЛЗ;

упровадження системи забезпечення якості продукції та послуг (належних практик); удосконалення механізмів фінансування закупівлі ЛЗ за бюджетні кошти; запровадження механізму державного замовлення при закупівлях ЛЗ за бюджетні кошти; моніторинг цін та асортименту ЛЗ і виробів медичного призначення; розробка заходів боротьби щодо недопущення реалізації фальсифікованих, неякісних та незареєстрованих ЛЗ; розбудова та подальше вдосконалення системи фармаконагляду; розвиток фармацевтичної допомоги пацієнтам як основи відповідального самолікування; розробка та реалізація комплексу заходів із захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції; сприяння створенню системи обов'язкового соціального медичного страхування в Україні; впровадження системи реімбурсації.

Варто відмітити, що в Україні створені сприятливі передумови для подальшого розвитку фармації. Зокрема, створено державну систему реєстрації ЛЗ, повноцінно запроваджено комплекс належних практик, регулярно оновлюється Державна Фармакопея України, створено формулярну систему.

Процес виконання задекларованих у Концепції завдань наразі триває. Так, у 2016 МОЗ розпочав розробку Національної політики щодо забезпечення лікарськими засобами (Drug Policy). Було визначено дев'ять блоків проблемних питань, що потребують державного регулювання: відбір основних ЛЗ; доступність лікарських засобів; фінансування системи забезпечення лікарськими засобами; розвиток системи постачання лікарських засобів; регулювання та забезпечення якості лікарських засобів; раціональне застосування лікарських засобів; дослідження лікарських засобів (оперативні дослідження доступу до ЛЗ, якості та раціонального використання, клінічні дослідження); розвиток кадрових ресурсів; моніторинг та оцінка.

Висновки. 1. НЛ(Ф)П розробляється за рекомендаціями ВООЗ і має на меті реалізацію доступності, якості та раціонального використання ЛЗ.

2. Процес формування НЛ(Ф)П в Україні на сьогодні триває і представляє собою частину реформування системи охорони здоров'я в цілому.

INVESTIGATION OF THE MEDICAL INSURANCE APPROACHES IN THE INTERNATIONAL PRACTICE

Zhirova I. V., Ogar S. V.

National university of pharmacy

Health is a fundamental human right. Access to the health care, which includes access to essential drugs, is a prerequisite for realizing that right. But there are several barriers of access to healthcare for marginalized sections of society in many countries such as distance to the nearest healthcare facility; lack of knowledge, skills and capabilities in filling forms and filing claims, lack of money to pay initial registration fees; indifferent attitudes of doctors related to actual and perceived quality of care and one of the major is financial constraint. It has been estimated that a high proportion of the world's 1.3 billion poor have no access to health services simply because they cannot afford to pay at the time they need them.

In connection with the foregoing the aim of the study was to investigate the health care systems and medical insurance approaches in the international practice as a way of increasing affordability of the health care.

Like other human service systems, healthcare services often reflect deeply rooted social and cultural expectations of the citizenry. Healthcare systems are therefore different all over the world and are strongly influenced by each nation's unique history, traditions and political system. But they can be divided into 4 types of Health care system programs: NHS – National Health Service, NHI – National Health Insurance, SHI - Social Health Insurance and PHI - Private Health Insurance.